

CIHAD AYETLERİ VE İNSAN HAKLARI

Prof.Dr.Musa K. YILMAZ*

GİRİŞ

İnsanlığın dine olan ihtiyacı ve İslâm:

İnsanın bir dine inanma ihtiyacının doğuştan geldiği ve yeryüzünde dinsiz bir insan zümresinin bulunamayacağı gerçeği bütün ilim adamları tarafından kabul edilen bir husustur. Nitekim kendi nefsinde tefekkür eden bir insan, sırlarla dolu olan bir kainatta yaşadığını farkedecek, ancak bu sırları tek başına çözmeye muktedir olamayacağını da kavrayacaktır. Kur'an-ı Kerim "Kesin olarak inananlara, yeryüzünde ve kendi içinizde Allah'ın varlığına nice deliller vardır. Görmez misiniz?"¹ ayetiyle insanın dikkatini böyle bir noktaya çekmektedir. Demek ki, insanoğlu aklını doğru olarak kullandığı takdirde Allah'ın varlığına ait birçok deliller bulabilecektir. Nevar ki, insanın en üstün yeteneği olan akıl, her zaman tek başına doğruyu bulabilecek bir nitelikte değildir. Başka bir deyimle, akıl mutlak bir üstünlüğün sahibi olacak bir güçte değildir. Bunun için insanoğlu hilkat, ölüm, diriliş ve kainatın düzeni gibi kendi aklını aşan konularda külli bir aklın rehberliğine muhtaçtır. O külli akıl ise, semavi dinler ve elçiler vasıtasıyla kendini insanlara tanıtan Cenab-ı Allah'tır.

Şu halde din hava, su ve ekmek gibi zaruri bir ihtiyaçtır. Yani yaşayabilmek için adı geçen temel ihtiyaçlar ne kadar gerekli ise, insan-ı kamil olmak için de din o kadar gereklidir. İlk insanın aynı zamanda bir peygamber olması din ihtiyacının insanın yaratılışından itibaren kendisini gösterdiğini ifade etmektedir. Bu itibarla denebilir ki, eğer dinler ve peygamberler gönderilmemiş olsaydı, beşeriyet insan olma istidad ve kabiliyetini taşımasına rağmen hayvanlar derecesinde kalacaktı. Evet din, insanın maddi ve manevi yönden gelişmesi için mutlaka gereklidir. Çünkü insanı yaratan Allah onun nasıl yaşaması

* Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı ve Tefsir Anabilim Dalı Başkanı.

1 Zariyat, 21-22.

gerektiğini gösteren kitapları da peygamberler vasıtasıyla göndermiştir. İlk insan ve ilk peygamber olan Hz. Adem'e bildirilen dinin tevhid dini olduğu ve insanların bu dini benimsemeye yatkın bir fıtratta yaratıldığı ifade edildiği gibi (bkz. Rum, 30.) en son din olan İslam dininin de halis bir tevhid dini olduğu bildirilmiştir. Esasen Allah'ın birliği, O'nun mükemmelliği, yaratıcılığı, kudret sahibi oluşu, nübüvvet ve ahiret inancı gibi temel itikadi prensipler bütün ilahi dinlerde değişmez ilkeler olarak yer almıştır. Bundan dolayı Kur'an'a göre Hz. Adem'den Hz. Muhammed'e kadar bütün peygamberlerin getirdiği dinlerin ortak adı İslamdır².

Tarihin akışı içinde insanların hak dinden ayrılmaları ve beşeri zaafılar sebebiyle meydana gelen dejenerasyon sonucu Allah peygamberler göndererek insanları ya eski dinlerini asli şekliyle öğrenip uygulamaya çağırılmış veya yeni bir din ve şariat göndermiştir³. İnsanlığın çok yakından tanıdığı Hz. Muhammed'in bir peygamber olarak gönderildiği zaman dilimini gözönünde bulunduran bir insan, yanlış yollara düşmüş olan beşeriyetin bir peygambere ne kadar muhtac olduğunu anlayacaktır. İslam'ın evrensel olmasıyla insanlığın din ihtiyacını tamamen karşılamış olduğu ve Kur'an'ın sunduğu reçetelerin beşeriyetin zaafılarına deva olduğu, 1400 yıldan beri ilmi ve dini gerçekler hususunda İslam'a ciddi bir alternatifin olmayışından anlaşılmaktadır. Gerek hristyanlık gerekse yahudilik tahrif edilmiş olmaları sebebiyle bütün insanlığı mutlu etmek için yeterli bir dinamizmden yoksun bulunmaktadır. İslamiyet ise, insanlığa gönderilen "son mesaj" olarak bütün insanların kabul edebileceği esasları ihtiva eder. Zira İslamiyet ne hristyanların peygamberi Hz. İsa'yı, ne de yahudilerin peygamberi Hz. Musa'yı inkaretmektedir; aksine bu iki peygamberin hakkaniyetini tasdik ettiği gibi haklarında oluşan yanlış kanaatleri de düzeltmektedir.

İslâm'ın evrenselliği:

İslam Peygamberi Hz. Muhammed (S.A.V), kıyamete kadar sürecek bir medeniyetin temsilcisi olacak bir dinin peygamberi olarak bütün insanları bir tek gaye etrafında toplanmaya davet etmiştir. Kur'an'ın birçok ayette "Ey İnsanlar" diye hitap etmesi mesajın evrenselliğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Kur'an şöyle der: "Ey İnsanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan, ondan eşini vareden ikisinden

2 Âl-i İmran, 19.

3 Günay Tümer, TDV İslam Ansiklopedisi, "DİN" maddesi, IX, 316, İst., 1994.

pek çok erkek ve kadın meydana getiren Rabbinize hüürnetsizlikten sakının."⁴ Kur'an'ın bütün ayetleri gibi bu ayeti de insanları asgari bir müşterekte birleşmeye davet etmektedir. Kuşkusuz asgari bir müşterekte birleşme imkanı büyük ölçüde insanlar arasında eşitliğin sağlanmasına bağlıdır. İşte Kur'an bu eşitliği vurgulamıştır. Öyle ya; aynı anne ve babadan ve sonuç itibariyle aynı topraktan yaratılan insanların birbirilerine karşı üstünlük taslamaları yersizdir.

Kur'an-ı Kerim imanın kontrolünde bir ahlakın rehberliğini esas alan yeni bir medeniyet anlayışını ortaya koyduğu ve insanlık barışını bu sisteme bağlı gördüğü için "üstünlük" esasını belli bir kritere bağlamıştır. Bir diğler ayette ehl-i kitap olan yahudi ve hiristyanlara seslenerek şöyle diyor: "Ey kitap ehli (olan yahudi ve hiristyanlar)! Bizim ve sizin aranızda eşit olan bir kelimeye gelin; yalnız Allah'a ibadet edelim, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Biriniz diğlerini Allah'ın dışında ortak yapmasın."⁵ Ayette ifade edildiği gibi, yaratıklardan hiçbirini ibadete layık olmadığı gibi Allah'ın mahluku olmaları bakımından hiçbir insanın diğler bir insandan üstünlüğü yoktur. Üstünlük sadece takva iledir. Yani kim Allah'tan çok korkuyor ve O'na çok yakın ise o üstündür⁶.

Hız. Peygamber, bir "insan hakları evrensel beyannamesi" niteliğindeki Veda Hutbesinde de aynı konu üzerinde durmuş ve şunları söylemiştir: "Ey İnsanlar! Rabbiniz bir, babanız birdir. Hepiniz Adem'densiniz. Adem de topraktandır. Arabın aceme ya da acemin araba üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takva iledir."⁷ Gerçekten İslamiyet belli bir zümreye, belli bir zamana ya da belli bir mekana mahsus değildir. "De ki, Ey İnsanlar! Ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın elçisiyim."⁸, "De ki, benimle sizin aranızda Allah şahittir. Bu Kur'an bana vahyolundu ki, onunla sizi ve onun ulaştığı herkesi uyarayım"⁹ ve "Ey Muhammed! Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik."¹⁰ gibi ayetler İslamın evrensel olduğunu açıkça göstermektedir.

Hız. Peygamber'in Rumları, yahudileri, persleri, Habeşlileri, Mısırlıları ve diğler bölgelerdeki insanları İslam'a davet etmesi İslam'ın

4 Nisa, 1.

5 Âl-i İmran, 64.

6 Hucurat, 10.

7 Ahmed b. Hanbel, Müsned, V, 411.

8 Araf, 158.

9 En'am, 9.

10 Enbiya, 107.

evrenselliğini gösteren bir diğer husustur. Öte yandan, kendisine inananlar arasında arablardan başka İran'lı Selman, Habeş'li Bilal ve Rum asıllı Suhayb'ın yer alması İslam davasının evrenselliğini gösteren ilk belirtilerdir. Hz. Peygamber (S.A.V) müşrik bir dünyayı tevhid dinine davet etmeye memur idi. Fakat bir anda bütün dünyayı karşısına almanın ne denli zor ve ağır şartlar doğurabilecek bir iş olduğu açıktır. Hz. Peygamber'e düşen iş, insan haysiyetine ve temel insan haklarına zarar vermeden insanları yeni dine davet etmeyi ve öyle de yaptı.

Netice itibariyle İslam'da renk, ırk ve cinsiyet ayırımının bulunmaması onun evrensel olduğunu gösteren en güzel örnektir. İnsanlık ancak 20. yüzyılın ortalarına doğru "insan hakları" diye bir kavram üzerinde durmaya başlamıştır. İslamiyet ise 1400 yıl önce kelimenin tam anlamıyla insan haklarını gündemine almış, ve bu hususta gerekli olan bütün adımları atmaktan geri kalmamıştır.

A- DİNDE TEBLİĞ VE DAVET METODLARI:

Allah Hz. Peygamber'e hetaben şöyle buyurur: "Ey Peygamber! Biz seni şahid, müjdecî, uyarıcı, Allah'a davet eden ve aydınlatıcı olan bir lamba olarak gönderdik."¹¹ Bu ayet Hz. Peygamber'in, Allah'ın mesajını tüm insanlığa tebliğ etmekle yükümlü olduğunu ifade etmektedir. Hz. Peygamber bir ıslahatçı ve bir peygamber olarak İslam'ı üç merhalede tebliğ etmiştir.

1) Sözle davet:

İslam'ı tebliğ ederken Hz. Peygamber'in başvurduğu ilk metod güzel sözler ve nasihattir. Buna kısaca "güzel ahlak" diyebiliriz. Ayrıca denebilir ki, azgın çöl insanların gururlarını kıran, inatçı kabile ve devletleri dize getiren, kıskanç yahudileri bile itaate mecbur eden en büyük silah Rasulüllah'ın yüksek ahlakıydı. Hz. Peygamber herhangi bir maddî güce dayanmadan bütün olumsuzluklara güzel sözlerle ve güzel ahlakıyla karşılık vermiştir. Tebliğ konusunda en büyük sermayesi "Sen hikmetle, güzel öğütle Rabbinin yoluna çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et."¹² ayetinde ifadesini bulan "hikmet ve güzel söz"dür. Bizans, Sasani ve azgın Kurayş müşrikleri gibi süper güçlerin karşısında Hz. Peygamber'in hangi maddî gücünden

¹¹ Ahzab, 46.

¹² Nahl, 125.

sözedilebilirdi?

Bir Batı'lı tarihçi Thomas Corleal şöyle der: "Muhammed zorla insanları dinine soktu" demek, kelimenin tam anlamıyla tarihe bir iftiradır. Zira bir tek insanın eline kılıç alarak bütün insanlığa meydan okuması mümkün müdür?¹³ Gerçekten Rasulü Allah dine davet ederken cebir kullanmamış ve kullandırmamıştır. Zira insanlara zor kullanmak onun görevleri arasında yer almamaktaydı. Her insan kendi irade-i cüziyesiyle başbaşa bırakılmıştır. Dileyen iman eder, dileyen de küfründe ısrar eder.¹⁴ "Sen onlara zor kullanacak değilsin"¹⁵ ayeti ve benzeri bir çok ayet, bu konuda hiçbir tereddüt bırakmayacak kadar açıktır. Bugün Hz. Muhammed'i ve O'nun kurduğu müesseseleri hürmetle yadettiren şey, yaşadığı çağa ve çağdaşlarına yüksek ahlak ve iman gücüyle hükmetmiş olması, ileri çağlar için aydınlatıcı ve mükemmel bir rehber olduğunhu göstermesidir. Esasen fikirleri her tabakada kabul gören bir peygamberin zorla ve cebir unsuruyla bütün insanlara rehber olmaya çalışması akıl ve mantıkla bağdaşmaz.

Kur'an'a ve Rasulü Allah'ın hayatına dikkatle baktığımız zaman O'nun en önemli görevinin tebliğ olduğunu anlıyoruz. Allah'tan almış olduğu vahyi hiçkimseden korkmadan ve hiçbir mevki ya da makam gözetmeden ve dünyevi hiçbir menfaate kapılmadan insanlara tebliğ etmiştir. Bu hususa Kur'an şöyle işaret eder: "Ey Peygamber! Rabbinden sana indirilene tebliğ et, eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan korur."¹⁶ Bu ayet, tebliğ esnasında kendisine gelebilecek tehlikeleri bile düşünmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Nitekim Hz. Peygamber (S.A.V) insanları dine davet etmek konusunda hırslı denebilecek bir hasasiyetle idi. O kadar ki, risalet vazifesini eksiksiz olarak yerine getirebilmek için Kurayş'ın ya da komşu kralların tehditleri O'nun tebliğ vazifesini engelliyememiştir. Allah kendisine hitaben "Bu söze (Kur'an'a) inanmayanların ardından üzülmek neredeyse kendini helak edeceksin"¹⁷ buyurmaktadır. Bu ve benzeri ayetler, O'nun insanları dine davet etmek konusunda ne kadar hırslı olduğunu göstermektedir.

Kuşkusuz davetin ilk ve en önemli vasfı davet edilen hususun açıklanmasıdır. Hz. Muhammed'in sadece bir tebliğci olduğu hususıyla ilgili olarak Kur'an'da pek çok ayet zikredilmektedir. Hz.

13 Dr. Hamdi Abdülkadir, *Mevlidü Nebiyyi'r-Rahme*, s. 138, Mısır, 1395 H.

14 *Kehf*, 29.

15 *Gaşiye*, 22.

16 *Maide*, 67.

17 *Kehf*, 6.

Peygamber'in tebliğ vazifesini ifa ederken iki temel hususu yerine getirmesi istenmektedir. Bunlardan birisi inzar(korkutma), diğeri tebşir (müjdeleme)dir. Kur'an'da bu iki husus birbirini izleyerek zikredilir. Dolayısıyla insan psikolojisine en uygun olan bir ikna, bir sevdirme ve yaklaştırma metodu takip edilmektedir. İnzar, Allah'ın azabı ile tehdit etme halidir. Bu azab dünyaya ait olabileceği gibi ahirete de ait olabilir. Nitekim Hz. Peygamber henüz daveti aşikare bir şekilde yapmadığı sırada Allah ona en yakınlarından başlamasını ve onları azab ile korkutmasını emretmiştir.¹⁸ En yakınlarından başlayan bu davet vazifesi giderek sınırını genişletmiş ve Hz. Nuh'a emredildiği gibi¹⁹ davetin kavmine ulaştırılması istenmiştir. Bundan sonra daire daha da genişletilmiş ve ilahi mesajın bütün insanlara ulaştırılması, kendilerine azap gelip çatmadan önce İslamı kabul etmeleri tebliğ edilmiştir²⁰ Tebşire gelince, müminin Allah'ın rızasını kazanacağını ve devamlı bir şekilde cennette kalacağını haber vermektir. Ancak tebşirin inzardan önce yapıldığı hususu tebliğin ruhuna daha uygundur.

2) Sabır Yoluyla davet:

Negatif bir tebliğ sayılabilen bu safhada Hz. Peygamber ve ilk müslümanlar müşriklerin din ve geleneklerine karışmamışlar, "sizin dininiz size, bizim dinimiz bize"(Kafirun, 6) diyerek onlarla herhangi bir tartışmaya girmemişlerdir. "De ki, Ben Allah'ın indirdiği her kitaba inandım ve aranızda adalet yapmakla emrolundum. Allah bizim de Rabbimiz sizin de Rabbinizdir. Bizim işlediklerimiz bize, sizin işledikleriniz size aittir."²¹ ayeti, Hz. Peygamber ve ashabının inkarcılara sataşmamalarını, sıkıntı ve eziyetlere karşı sabırlı olmalarını emretmiştir. Bu konuda pek çok ayet mevcuttur. Ancak onların her türlü saldırı ve eziyetlerine sabretmek, onlara dost olmak, bazı görüşlerini kabul etmek ya da tevhidten taviz vermek anlamına gelmemektedir. Kur'an bu hususta da müminleri uyarmıştır. "Sakın zulmedenlere en ufak bir meyil duymayın, sonra size ateş dokunur. Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur."²² ayeti ve "Gönlü imanla dolu olduğu halde zor altında kalan kimse müstesna, inandıktan sonra Allah'ı inkar edip gönlünü kafirliğe açanlara Allah katından bir gazap vardır."²³, "Sana

18 bkz. Müddessir, 2; Şu'ara, 214.

19 Nuh, 1.

20 İbrahim, 44; Nahl, 2.

21 Şura, 15.

22 Hud, 113.

23 Nahl, 106

sebat vermemiş olsaydık, and olsun ki, az daha onlara meyledecektin. O takdirde sana hayatın da ölümün de kat kat azabını tattırırđık, sonra bize karşı bir yardımcı da bulamazdın."²⁴ gibi ayetler, müminlerin sessiz dururken, dinlerinden en ufak bir taviz vermelerinin söz konusu olmadığını göstermektedir. Görüldüğü gibi ilk müslümanlar büyük bir sınavdan geçirilmekteydiler.

3) Cihad:

Kur'an mümkün olduğu kadar savaştan kaçınmayı, Allah yolunda bütün eziyetlere katlanmayı müslümanlara emremiştir. Mekke döneminde Hz. Peygamber'in elindeki en büyük cihad vasıtası (silahı) kuşkusuz Kur'an-ı Kerim'di. Allah "O halde kafirlere boyun eğme ve bununla (Kur'an'la) onlara karşı olanca savaşınla mücadele yap."²⁵ buyurarak, cihad edeceği en büyük silahın Kur'an ayetlerini tebliğ etmek olduğunu göstermiştir.²⁶ Rasulüllah (S.A.V.) de risalet vazifesinin gereği olarak yüksek bir ahlakı ve İslam'ın evrensel güzelliklerini hikmetli sözlerle insanlara arzetmiş, neticede küfürlerinde direnen birçok insanın kalbi yumuşayarak İslam'a girmiştir. Bazıları iman etmediler ancak Hz. Peygamber'e ve müminlere bir zarar vermek taraftarı değillilerdi. Bu durum bir anlamda Hz. Peygamber ve ashabiyle musalaha yapmış bir gurubun varlığını hissettirmekteydi. Ama ne yazık ki, küfri inadlarında direterek müslümanlara saldırıyı hayatlarının temel prensibi kabul eden bir gurup daha vardı. İşte kuvvet yoluyla cihad bu guruba karşı kullanılmıştır.

Müslümanlar Kur'an silahıyla iktfa ederek İslam'ı tebliğ etmek uğrunda bütün sıkıntılara tahammül gücü gösterdiler. Nihayet sıkıntılar öyle bir safhaya geldi ki, tebliğde bir durgunluğa yolaçtı. İslam'ı tebliğ etmek için yeni bir muhit aramak zorunda kalan Hz. Peygamber (S.A.V.) Allah'ın izniyle müminlerle birlikte Mekke'den Medine'ye hicret etti. Hz. Muhammed'i öldürmek ve bütün müslümanları kılıçtan geçirmek isteyen Mekke'li müşrikler Medine'de de müslümanları rahat bırakmadılar. Nihayet düşmana karşı kuvvetle mukabele etmek hususunda Allah'tan izin çıkmıştı: "Kendileriyle savaşılan (düşmanların saldırılarına uğrayan) müminlere, uğradıkları o zulümden dolayı (bilmukabele) savaşa izin verildi. Şüphesiz Allah onlara yardım etmeye elbette kadirdir."²⁷ İşte bir müdafaa hakkı olan savaşa izin veren ilk

24 İsra, 74-75.

25 Furkan, 52.

26 Ahmed Hamdi Yazır, **Hak Dini Kur'an Dili**, VI, 79, İstanbul, 1974 (zaman Gazetesi yayını).

ayet budur. Davetin gereği gibi yapılabilmesi ve önüne çıkan engellerin kaldırılabilmesi için savaşa izin verilmiştir. Çünkü ancak o zaman herkes dilediği gibi iman edebilirdi.

Aslında savaş İslam'ın nazarında bizatihi güzel bir hareket değildir; ama dinin yayılmasına silahla engel almaya çalışan, İslam davetçilerine karşı kin kusan ve onları yurtlarından çıkaran zalim insanlara karşı misliyle mukabelede bulunmak neticeleri itibariyle güzel bir olaydır. Evet Mekke'li müşrikler müslümanlara zulmediyorlardı. Savaşı serbest bırakan ayetlerin bir kısmı onlarla savaşmaya izin veriyordu. Bu bir müdafaa hakkıydı. Çünkü müşrikler tek taraflı olarak zaten her zaman saldırgan taraf durumundaydılar. Hz. Peygamber'in ahabı ya dövülmüş veya başları yarılmış oldukları halde gelip Allah'ın elçisine şikayet ettiklerinde Allah'ın Rasulü onlara "Sabredin, henüz savaş emri almadım" diyerek onları sükunete ve teenniye davet ediyordu.

B) SAVAŞ ÂYETLERİ VE İNSAN HAKLARI:

Kur'an'a göre tevhid dini olan İslamiyet fitri bir dindir.²⁸ Esasen Allah Taala bütün insanları bir tek ümmet olarak yaratmış, fakat daha sonra bunlardan bazıları aralarında ihtilafa düşerek yaratılış maksatlarını unutmuş ve Hak'tan uzaklaşmışlardır. Yaratana ibadet yerine çeşitli putlara tapmaya başlamışlardır. Dalalete düşen bu isnalar umumi bir azaba maruz kalmadan evvel tekrar hidayete davet olunmuşlardır. "Biz bir peygamber göndermedikçe azab edici değiliz."²⁹ ayeti her ümmete bir peygamber gönderildiğini ve ilahi mesajın tekrarlandığını göstermektedir. Böylece insanlar tarih boyunca "Allah'ın dini olan tevhid dinine bağlı olanlar ve ondan uzaklaşanlar" olmak üzere iki kısma ayrılırlar. Başka bir ifadeyle, insanlar ya İslam milleti veya küfür milleti içinde yer alırlar.

Diğer taraftan, "Allah Nuh'a buyurduğu şeyleri size de din olarak buyurmuştur. Ey Muhammed! Sana vahyettik; İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya da buyurduk ki, "Dine bağlı kalın, onda ayrılığa düşmeyin."³⁰ ayetinin de ifade ettiği gibi en son ve en mükemmel din olan İslam'ı muhafaza etmek insanlığın en büyük vazifesi olduğu gibi tevhid dininde

27 Hac, 39.

28 Rum, 30.

29 İsrâ, 15.

30 Şura, 13.

olanların da en meşru görevleridir. Kur'an, bu yaratılış hukukunu müdafaa etmenin ayrı bir hak olduğunu beyan eder. Bu müdafaa yapılmadığı takdirde din diye bir şeyden bahsetmenin mümkün olmayacağına işaret etmektedir. "Onlar sırf "Rabbimiz Allah'tır" dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarıldılar. Eğer Allah'ın bazı insanları diğer bazılarıyla savurması olmasaydı, içlerinde Allah'ın ismi anılan çok manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılırdı."³¹ ayeti, halis tevhid dini olan İslam'ı muhafaza etmek için müdafaa hakkının gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Kur'an'a göre dine saldırıda bulunan insanlara karşı müdafaa hakkı yeryüzünü anarşi ve kargaşadan koruduğu gibi³², hakkın hak olarak yer yüzüne hakim kılınmasını, batılın da ortadan kaldırılmasını temin eder³³. Bu ise her medeni insanın arzu edeceği bir sonuç olmalıdır. Bu itibarla İslam cihadı "insanlara hayat veren bir ibadet şekli" olarak telakki etmektedir. Savaş, insan haklarını savunabilmek amacıyla zorunlu olarak ortaya çıkan bir müdafaa biçimidir.

Şirk düzeni ve bir tek Allah'a inanmamak fitratın ölümüne ve insanlığın helakına sebep olduğu için, hakkı batılın saldırısından korumanın bir başka ifadesi olan cihad insan haklarını müdafaya, başka bir deyimle yeniden yaşamaya bir davettir. "Ey iman edenler! Sizi yaşatacak şeylere çağırdıkları zaman Allah ve Resulünün çağrısına koşun."³⁴ ayeti bu manayı açıkça ifade etmektedir.

Çelişkili Durumlar:

1) Rahmat ve cihad peygamberi olmak:

İslama itiraz eden bir çok Batı'lı yazar Hz. Peygamber'in alemlere rahmet olarak gönderildiğini ifade eden ayetlerle cihadı emreden ayetler arasında bir çelişki bulunduğunu iddia etmişlerdir. İddialarına göre rahmet peygamberi olarak gönderilen bir kimsenin savaş meydanlarında insanları öldürmek için kılıç sallaması onun merhametiyle bağdaşmamaktadır. 1990 yılı ocak ayının 20'sinde Belçika'da yayınlanan "Le Soir" gazetesinin bir yazısında Kur'an'da insan haklarına aykırı bir çok ayet bulunduğu ileri sürülmüş ve söz konusu ayetlerden örnekler verilmiştir:

"Onlar kendileri inkar ettikleri gibi, keşki siz de inkar etseniz de

31 Hac, 40.

32 Bakara, 251.

33 Enfal, 8.

34 Enfal, 24.

eşit olsanız isterler. Allah yolunda hicret etmedikçe onlardan dost edinmeyin. Eğer yüz çevirirlerse onları tutun, bulduğunuz yerde öldürün, onlardan dost ve yardımcı edinmeyin"³⁵.

"Eğer sizden uzak durmazlar, barış teklif etmezler ve sizden el çekmezlerse onları yakalayın, bulduğunuz yerde öldürün. İşte onların aleyhine size apaçık fenman verdik"³⁶.

"Hürmetli aylar çıkınca puta tapanları bulduğunuz yerde öldürün, onları yakalayıp hapsedin, her gözetleme yerinde onları bekleyin. Eğer tevbe eder, namaz kılar ve zekat verirlerse yollarını serbest bırakın"³⁷.

"Kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve peygamberinin haram kıldığını haram saymayan ve hak dini din edinmeyenlerle, boyunlarını büküp kendi elleriyle cizye verinceye kadar savaşın"³⁸.

"Savaşta inkar edenlerle karşılaştığınızda boyunlarını vurun. Sonunda onlara üstün geldiğinizde onları esir alın. Savaş sona erince onları ya karşılıksız ya da fidye ile salıverin. Allah dileseydi onlardan başka şekilde de öc alabilirdi"³⁹.

"Muhammed Allah'ın elçisidir. O'nun beraberinde bulunanlar inkarcılara karşı sert, birbirilerine karşı merhametlidirler"⁴⁰

İnsan haklarına aykırı olduğu iddia edilen ayetler için ayrıca bkz. (Maide, 41, 51, 54, 56 , 61, Enfal 30 ve Tevbe, 30.)

2) İslâm Kılıç dini midir?

Bu ayetleri tahlil etmeden önce şunu söylemek gerekir ki, İslâm'da savaş vardır ve düşmanhla savaşılmıştır. Kuşkusuz Kur'an'da savaş hukukunu düzenleyen birçok ayet yer almaktadır. Elbetteki evrensel bir nizam tesis etmek için gönderilen İslam dininin savaşla ilgili hukuk düzenlemelerine yer vermemesi düşünülemez. Ancak daha önce işaret ettiğimiz gibi Kur'an örfünde savaş, her şeyi mübah kılan bir intikam vasıtası değildir. Bu yüzden savaş sadece nefsi müdafaa ve İslami davete zorla mani olunduğu takdirde söz konusu olmuştur. İslam tarihi araştırıldığı zaman görülecektir ki, barışın sağlanması mümkün olduğu takdirde asla savaş yolu tercih edilmemiş ve barışa gidilmiştir. Ancak savaşın kaçınılmaz olduğu hallerde savaşmak, yeryüzünde adaleti

35 Nisa, 89.

36 Nisa, 91.

37 Tevbe, 5.

38 Tevbe, 29.

39 Muhammed, 4.

40 Feth, 29.

ve barışı tesis etmek isteyen bir sistemin kurucuları için başvurulacak meşru bir harekettir denilebilir.

Vakıta, Mekke müşrikleri oniki yıl boyunca müslümanlara rahat yüzü vermedi. Üstelik müslümanların tek suçu halis bir tevhid inancına sahip olmaları ve onu yaşamaya çalışmalarıydı. Buna rağmen dünyada emsali görülmemiş işkence ve hakaretlere maruz kaldılar. Bu işkenceli hayata tahammül edemeyen müslümanlar hicret etmek zorunda kaldılar, fakat Mekke müşriklerine savaşa karşılık vermediler. Aslında müslümanlar hicret etmekle toplu bir katliamdan kurtulmuş oldular. Fakat “belki müşrikler artık bizi rahat bırakırlar” diye büyük bir umut içindeydiler. Savaş ayetinin (Hac, 39) nazil olmasıyla düşmanın saldırıları karşılıksız kalmayacak ve müslümanlar muhtemel bir katliamdan kurtulmuş olacaktı. Öte yandan, savaşa izin veren ayetten hemen sonra yeralan ayette (Hac, 40), müminler cihad ile kafirlerin başına musallat edilmediği takdirde, kafirler müminlerin tepesine dikilecek, yeryüzündeki mabedleri yıkacak, sonunda hak nizam gücünü kaybedecek, putperestlik yeryüzüne hakim olacaktı, denilmektedir.

Nitekim müslümanlar putperestlere karşı koyunca zulüm ortadan kalkmış, hak ve adalet hakim olmuş, İslam’a davet vazifesi yerine getirilmiş, emr-i bi’l-maruf ve nehy-i ani’l-münker hakkıyla yapılmış, hangi dinden olursa olsun “mabed” olan bütün müesseseler korunmuş ve yeryüzünde fesad çıkarmak için fitneçilere fırsat verilmemiştir. Hz. Peygamber’in müşriklerle yaptığı ilk savaş (Bedir savaşı) tarihin en acip savaşlarından biri olmuştur. Çünkü Hz. Peygamber’in komutasındaki İslam ordusu kendisinden en az üç kat güçlü düşman ordusuyla karşılaşmıştır. Allah (c.c), imkanlarını tüketmiş mümin bir ordunun Allah’a inanmayan bir gürhün en az iki misli güce sahip olduğunu ifade ediyor: “Ey Peygamber! Müminleri savaş için costur. Sizin sabırlı yirmi kişiniz onlardan ikiyüz kişiyi yener. Sizin yüz kişiniz inkar edenlerden bin kişiyi yeren. Çünkü onlar anlayışsız bir gürhür.”⁴¹ Bu ayete göre sabırlı bir mümin en az on müşrike bedeldir. Başka bir ifadeyle, yüz kişilik bir mümin ordusu bin kişilik bir müşrik ordusuyla karşılaştığı takdirde savaşmak mecburiyetindeydi. Ama konunun psikolojik yönünü bilen Allah (c.c), merhametiyle müslümanlardan bu ağır sorumluluğu kaldırdı: “Şimdi Allah yükünüzü hafifletti. Zira içinizde zaaf bulunduğunu biliyordu. Sizin sabırlı yüz kişiniz onlardan ikiyüz kişiyi yener. Sizin bin kişiniz Allah’ın izniyle bin kişiyi yener. Allah sabredenlerle beraberdir.”⁴² Bu ayet, müslümanların

41 Enfal, 65.

42 Enfal, 66.

kendilerinden iki kat büyüklükte bir düşman ordusuyla savaşmak mecburiyetinde olduklarını kesinleştirmiştir.

Bununla birlikte, İslam ilk başta savaşı emretmemiştir. Hatta müfessir Zemahşeri'nin ifadesine göre Kur'an'da savaşı yasaklayan 170 ayet mevcuttur.⁴³ 13. yıl süren Mekke döneminde sadece güzel sözler ve nasihatlerden oluşan irşad metodu kullanılmıştır. Bunun bir fayda vermeyeceği anlaşılınca, barışçı amaçlarla pasif direnişler ve negatif bir mücadele yolu tercih edilmiş ve bu dönemin sonunda hicret vukubulmuştur. Fakat bu metodun bile müşrikleri saldırılarından vazgeçirmeyeceği anlaşılınca savaşa izin verilmiştir. Böylece ibrahim dönemden sonra savaşa izin verilmemesi halinde bütün müslümanların toplu halde kılıçtan geçirilmeleri mukadder olduğu gibi, aynı zamanda Allah'ın zulme rıza göstermesi anlamına gelirdi ki, zulme rıza göstermek Allah hakkında caiz değildir.

“İslamda insan haklarına yeterince riayet edilmemiştir” şeklindeki iddiaya savaş ayetlerini delil gösterenler delilsiz bir iddiada bulunuyorlar. Güya İslamiyet zor kullanarak insanlara kabul ettirilmiştir. Oysa evrensel bir din olan İslamiyet bir inanç sistemi olduğu kadar bir hayat felsefesidir de. Bir inanç sistemi zorla yerleştirildiği zaman kalıcı olma özelliğini kaybeder. Eğer iddia edildiği gibi İslam zor kullanılarak insanlara benimsenilseydi, zamanla İslam toprakları fert ve toplum düzeyinde irtidat (dinden dönme) hareketlerine sahne olurdu. Halbuki tarih bu konuda bir tek örnek bile kaydetmemiştir. Çünkü İslamiyet mecbur kalmadan silah kullanmamaya dikkat etmiştir. Başka bir ifadeyle, İslamiyet silahın sadece zalimlere karşı kullanılmasına izin vermiştir. “Fitne kalmayıp yalnız Allah'ın dini ortada kalıncaya kadar onlarla savaşın.”⁴⁴ ayeti buna en güzel delildir.

3) İnsana Verilen Önem:

Çağdaş insan hakları savunucuları, “insan hakları” deyiminin ancak 20. yüzyılın ortalarında gündeme getirildiğini çok iyi biliyorlar. Yine biliyorlar ki, İslamiyet 1400 yıl önce insan haklarını gündemine almış ve özellikle toplumlarda daima hakları çiğnenen “kadın ve yetim”lerin hakkını savunagelmiştir. Hz. Peygamber (S.A.V.)'ın “Ya Rabbi kadının ve yetimin haklarının korunması için sana sığınıyorum”⁴⁵ ve “Zayıflar konusunda bana yardım ediniz.”⁴⁶ mealindeki hadisleri, insan haklarına verilen önemi açıkça ifade

43 Zemahşeri, el-Keşşaf, III, 160.

44 Bakara, 193.

45 İbnu Maceh, Edep, 6.; İbnu Hanbel, Müsned, II, 439.

46 Tirmizi, Sünen, Cihad, 64.

etmektedir. Bu itibarla İslam kültür ve medeniyetinin Batı uygarlığına yaptığı tesir inkar edilemeyeceği gibi, Batı normları düzeyindeki insan haklarıyla ilgili en çarpıcı örneklerin yine Kur'an'dan alınmış olması kuvvetle muhtemeldir. Şöyle ki:

İslamiyet, ruh taşıdıktan sonra herkesin can, mal ve ırzını teminat altına almıştır. Ehl-i kitapla müslümanlar arasındaki dostluk ve komşuluk haklarını ifade eden "zimmet" kavramının İslam hukukunda bir bölüm oluşturması, İslam'ın insana verdiği değer in açık bir delilidir. Denebilir ki, İslam topraklarında yaşayan bütün yahudi ve hristyanlar, zimmet hukukunun gereği olarak en iyi şekilde hayatlarını sürdürmüşlerdir. Ehl-i zimmet din, ibadet ve ticaretlerinde serbest olarak her türlü yaşama hakkına sahip bulunuyorlar. Hatta İslam topraklarında yaşayan yahudi ve hristyanlara büyük imtiyazlar tanınmıştır. Bir gün Rasulüllah'ın yanından bir cenaze geçmişti. Rasulüllah (S.A.V.) cenazeyi görünce ayağa kalktı. "Bu bir yahudinin cenazesiydi Ya Rasulallah? " dediklerinde ise "Olsun, o bir nefisti." buyurması⁴⁷, bir insan olarak ehl-i kitaba verilen değer in boyutunu ifade etmektedir. Alemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Peygamber'in ölüyken hürmet duyduğu insanlara, yaşarken eziyet etmesi mümkün müdür?

4) Hz. Peygamber'in gayri müslimleri himayesi:

"Allah sizi, din hakkında sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselere iyilik etmekten ve onlara adaletli davranmaktan menetmez."⁴⁸ ayetinin de ifade ettiği gibi saldırgan bir tutum içinde olmayan gayri müslimlere karşı insani muamele esas alınmıştır. Ancak savaş hali, daima bir toplumun istisnai hallerini oluşturur. Bir başka deyimle, saldırıya uğrayan her toplumun kendisini müdafaa hakkına sahip olması insan hakları çerçevesinde mutalaa edilmesi gereken bir konudur. Müslümanlara dostluk elini uzatan hiçkimsenin eli boş çevrilmemiştir. Ama her şey iyi niyete bağlıdır. İyi niyet esas olduktan sonra müslümanlarla geçinmek çok kolaylaşır. Hz. Peygamber'in Medine'de hazırladığı anayasaya göre, müslümanlar gibi vergi ödeyen yahudilerden, bir tür düşman vergisi sayılan "cizye" nin alınmaması hükme bağlanmıştır. Konuyla ilgili maddede "Yahudiler, savaş zamanında müslümanlar gibi ödemelerde bulunurlar." denilmektedir⁴⁹

Esasen İslam'ın gayri müslimler hakkındaki evrensel hükümleri dünyaya bir mutluluk ve saadet getirmişti. Artık farklı dinlere mensub

47 Buhari, Sahih, Cenaiz, 50.

48 Mümtehine, 8.

49 İbnu kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, III, 224, Beyrut, 1987 M.

olan insanların katliama uğrama korkuları kalmamıştı. Oysa daha önce durum çok daha farklıydı. İslam'dan yaklaşık 70 yıl önce Yemen yahudileri binlerce hristyanı hendeklerde yakmışlardı. Bizans, Kur'an-ı Kerim'de sözü edilen⁵⁰ bu elim facianın intikamını almak için yanıp tutuşuyordu⁵¹. Bu yüzden yahudiler emniyet içinde sayılmıyorlardı. Rasülullah (S.A.V.) Medine site devleti için hazırlamış olduğu anayasayla herkesten çok yahudilerin geleceğini teminat altına almış bulunuyordu. Zira yahudiler her an bir haçlı baskınından endişe etmekteydiler. Dikkat çekici bir hadisedir ki, Yemen fethedilince Necran hristyanları da her türlü saldırıdan korunmuş, hatta bu hususta kendilerine bir berat (güvence) verilmiştir⁵².

Görülüyor ki, İslamiyet başka dinlere mensup olanların birbirilerine yapacakları muhtemel saldırılara engel olmuş, ve onları barış içinde yaşatmaya muvaffak olmuştur. Fakat ne yazık ki yahudiler, herkesten daha çok muhtaç oldukları bu antlaşmanın şartlarına riayet etmediler. Başka bir deyişle, akılsızca davranarak sözlerinde dürmadılar, hiyanet ettiler. Putperestlerden oluşan büyük bir ordu Medine'ye saldırınca yahudiler düşmanla işbirliği yapmaktan çekinmemişti. Bunun üzerine "Kitap verilenlerden, Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve peygamber'in haram kıldığını haram saymayan, hak dinini din edinmeyenlerle, boyunlarını büküp kendi elleriyle cizye verinceye kadar savaşın."⁵³ ayeti nazil olmuş ve yahudiler muhtemel bir düşman sınıf kabul edilmişti.

5) Savaşla ilgili Ayetler:

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, İslamiyet savaşın yapılmasını arzu etmemiştir. Ancak fitnenin tüm yeryüzüne yayılmaması için harb kaçınılmaz olunca, müslümanların savaş hukuku çerçevesinde savaşmalarına izin vermiştir. Bir kısım Batı'lı yazarlar, bazı ayetlerin içerdiği bir takım hükümlerin insan haklarına aykırı olduğunu iddia edegelmişlerdir. Oysa söz konusu ayetlerin nüzul sebeplerine dikkatle bakıldığı zaman, ya münafıklar hakkında, ya da ortalığı karıştırmak isteyen putperestler hakkında nazil olduğu görülecektir. Biz şimdi insan haklarına aykırı kabul edilen hükümlerin yer aldığı ayetleri ayrı ayrı ele alalım:

50 Buruc, 4, 5, 6.

51 İbnü'l-Esir, el-Kamil Fi't-Tarih, I, 429, Beyrut, 1987.

52 İbnü Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, V, 50.

53 Tevbe, 29.

a) Nerde bulursanız onları öldürün!

Nisa, 89. ayette yeralan "Eğer yüz çevirirlerse onları yakalayın, nerede bulursanız onları öldürün." hükmüne sürekli bir şekilde itiraz edilmekte fakat ayetler arasındaki bağlantıya dikkat edilmemektedir. Rivayetler, bu ayetin iki yüzlülük yapan ve saldırılardan vazgeçmeyen müşrikler ve münafıklar hakkında nazil olduğunu göstermektedir⁵⁴. Nitekim aynı surenin 90. ayetinde "Ancak sizinle kendileri arasında anlaşma olan bir millete sığınanlar, yahut sizinle savaştan veya kendi milletleriyle savaşmaktan bıkararak size başvuranlar müstesnadır. Eğer sizden uzak durur, sizinle savaşmaz, size barış teklif ederlerse Allah onlara dokunmanıza izin vermez." buyrulur, müminlerin haksız yere saldırıda bulunmaya yetkileri olmadığı vurgulanmıştır.

Yine Nisa suresinin 91. ayette yeralan "Onları yakalayın ve nerede bulursanız öldürün." ifadesi bazı Batı'lı yazarlar tarafından insan haklarına aykırı bulunmaktadır. Oysa bu ayetin de, fitne ve fesad çıkarmaktan vazgeçmeyenlere mahsus olduğu açıktır. Rivayete göre, bir gurup Mekke'li müşrik Medine'de müslümanların yanına giderek müslüman olduklarını söylüyor, arkasından Mekke'ye dönerek müşrik olduklarını ilan ediyorlar.⁵⁵ Ayete dikkat edilirse, "onları öldürünüz" ifadesinin, aynı ayette yeralan "Eğer onlar sizden uzak durmazlar, barış teklif etmezler ve sizden el çekmezlerse" ibaresinden sonra yer aldığı görülecektir.

Yine Tevbe Suresinin 3, 4, 5 ve 30. ayetlerinde, insan haklarına aykırı hükümler bulunduğu iddia edilmiştir. Bilindiği gibi Tevbe Suresi müşriklerin Allah ile alakalarının tamamen kesildiğini, bundan böyle Kabe gibi kutsal yerlere yaklaştırılmayacaklarını bildirmiştir. "Haram aylar çıkınca Allah'a ortak koşanları nerde bulursanız öldürün" (Tevbe, 5) ifadesi, müslümanlara karşı düşmanlık içinde bulunan ve imza koydukları anlaşma şartlarına riayet etmeyenlere hitap etmektedir. Nitekim "Anlaşma yaptığınız müşriklerden, şartlara tam riayet eden ve anlaşma şartlarından hiçbir şeyi size eksik bırakmayan ve size karşı hiç kimseye arka çıkmayanların anlaşmalarını, kendilerine tanıdığınız süreye kadar tamamlayın."(Tevbe, 4) ayeti de gösteriyor ki, "öldürme" emri, anlaşma şartlarına riayet etmeyen ve hicretin beşinci yılında müslümanlar aleyhinde oluşturulan birleşik küfür ordularına katılanları kapsamaktadır. Hatta bunlara bile bir açık kapı bırakılmış ve "Eğer ortak koşanlardan biri eman dileyip yanına gelmek isterse, onu yanına al,

54 İbnu Kesir, Tefsir, I. 546, Beyrut, 1987 M.

55 İbnu Kesir, a.g.e., a.y.

Allah'ın sözünü işitsin." (Tevbe, 6) ayeti ile, sözkonusu öldürme emrinin sadece taşkınlık yapan müşriklere mahsus olduğu vurgulanmıştır.

b) Yahudi ve Hıristyanları dost edinmemek:

Batılı yazarlar, Maide Suresinin 41, 51, 54, 56, 61; Enfal Suresinin 30 ve Fetih Suresinin 29. ayetlerini de sözkonusu ederek, insan haklarına aykırı ifadeler içerdiklerini iddia ederler. Oysa Maide 41. ayette, ağızlarıyla "inandık" diyerek kalbleriyle inanmamış, bir bakıma münafık olan ve başkasının hesabına casusluk yapan ehl-i kitaptan sözedilmektedir. Kuşkusuz iki yüzlülük gibi korkunç bir kalp hastalığına yakalanan bir topluluğa karşı müminleri uyarmak Kur'an'ın en önemli görevlerinden biri olmalıdır. Ayetin sonunda "onlar için dünyada rezillik, ahirette de büyük bir azab vardır" denilmiş ve iki yüzlülük yapanların en acı bir şekilde cezalandırılacakları ifade edilmiştir. Acaba adaletle hükmeden bir devletin iki yüzülük yapanları himaye etmesi mümkün müdür? İki yüzlülere himaye eden bir devletin adaletinden sözedilebilir mi?

Maide Suresinin 51, 56 ve 61. ayetleri ise müslümanlarla ehl-i kitabın dostluklarından söz etmektedir. Ancak "Ey İman edenler! Yahudi ve hıristyanları dost edinmeyin." (Maide, 51) ayetinde sözkonusu edilen yahudi ve hıristyanlardan maksat, putperestler gibi tevhid dini olan İslam'ı alaya alanlardır. Nitekim aynı surede yer alan bir diğer ayet bu maksadı apaçık bir şekilde ifade eder: "Ey İman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve kafirlerden, dininizi eğlence ve oyun yerine koyanları dost edinmeyin."⁵⁶ Kaldı ki Allah (c.c), müslümanların ehl-i kitap kadınlarla evlenmelerini serbest bırakmıştır⁵⁷. Bir müslüman, ehl-i kitap olan hanımını sevmemezlik edebilir mi? Şu halde burada sözkonusu edilen, müşriklerle bir olup tevhid dini olan İslam'ı alaya alanlardır. Çünkü "sizinle savaşanlarla Allah yolunda savaşınız, fakat haksız yere saldırmayınız."⁵⁸ ve "Fitne çıkarmak adam öldürmekten daha kötüdür."⁵⁹ ve "Onlarla savaşın ki, fitne ortadan kalksın"⁶⁰ gibi ayetler, savaşın sadece fitneyi önlemek için yapıldığını ifade eder. Bugün hiçbir çağdaş devlet ya da topluluk, insan haklarına uygun olsun diye anarşi çıkarıcılarla savaşmayı

56 Maide, 57.

57 Maide, 5.

58 Bakara, 190.

59 Bakara, 191.

60 Bakara, 193.

terketmez.

c) Kur'an neden yahudi ve hiristyanlara tepki gösteriyor?

Bir çok ayette olduğu gibi Tevbe 30. ayette de hiristyan ve yahudilerin yanlış olan inançlarına temas edilmiştir. Hiristyanların "İsa Allah'ın oğludur" şeklindeki yanlış inançlarının ve yahudilerin "Uzeyr Allah'ın oğludur" tarzındaki hatalı itikadlarının, putperestlerin sözlerine benzediğine dikkat çekilmiştir. Nitekim müşrikler de "melekler Allah'ın kızlarıdır" (Nahl, 57) diyorlardı. Putperestler cahil oldukları için bir derece bu cehaletleri özür kabul edilebilirdi; fakat hiristyan ve yahudiler gibi kültürlü bir ehl-i kitap topluluğunun "İsa Allah'ın oğludur" ya da "Uzeyr Allah'ın oğludur" oemesi mazeret kabul etmez bir cinayettir.

Kur'an Hz. İsa'nın Allah'ın kulu ve elçisi olduğunu, onun da Adem gibi babasız olduğunu bildirmesine rağmen (Ali İmran, 59), Necran hiristyanları Hz. Peygamber'le çetin tartışmalara girerek İsa'nın uluhiyeti konusunda ısrar ettiler. Aslında onlar, Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu olduğu hususunda hiçbir delile sahip değillerdi. Fakat inat olsun diye Rasulüallah ile bir tartışmaya girdiler. Rasulüallah (S.A.V.) onların anlayışsız olduklarını görünce Allah'ın emriyle, "Gelin...! Gönülden lanetle dua edelim de yalancıların üzerine Allah'ın lanetini dileyelim" buyurdu. (Âli İmran, 61). Fakat Necran hiristyanları delersiz bir iddianın peşine düştükleri için böyle bir lanetlemeye yanaşmadılar. Bu da hiristyanların hükmen mağlup olmaları anlamına geliyordu ki, hemen müslüman olmaları icap ederken tekrar inat edip küfürlerini sürdürmeye devam ettiler.

Yahudilere gelince; rivayetlere göre yahudiler Tevratla amel etmeyince Tevrat ortadan kaldırıldı. Yani Tevrat'ın yazılı metni ellerinden gittiği gibi hafızalarındaki ayetler de büsbütün silinmişti. Tevrat'ın ortadan kaldırılmasına çok üzülen Hz. Üzeyr, Tevratın kendisine ihsan edilmesi için Allah'a yalvardı. Nihayet duası kabul oldu ve Tevrat olduğu gibi onun kalbine yeniden ilham edildi. Uzeyr bu olayı kavmine anlattı ve kitabı onlara yeniden öğretti. İşte bu yüzden İsrail oğulları "Uzeyr Allah'ın oğlu olmasaydı kendisine Tevrat verilmezdi" demeye başladılar. (İbnu Kesir, Tefsir, II, 362).

İşte Kur'an-ı Kerim, bunca açık delillere rağmen hala "İsa Allah'ın oğludur" diyen hiristyanlar ve baştan sona kadar tevhid esaslarını anlatan Hz. Musa'nın Tevrat'ını kaybolmaktan kurtaran Hz. Uzeyr'e haksız yere "Allah'ın oğludur" diyen yahudiler için "Allah onları yoketsin, nasıl da uyduruyorlar!" (Tevbe, 30) ifadesini kullanmıştır.

Dini kendi heva ve heveslerine göre evirip çeviren böyle topluluklar Allah'ın bu bedduasını hak etmişlerdir kanaatindeyiz.

d) Kafirlerle karşı onurlu ve şiddetli, müminlere karşı alçak gönüllü olmak:

Maide 54 ve Fetih 29. ayetlerinde yeralan “müminlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı onurlu ve şiddetli” ifadeleri de insan haklarına aykırı bulunmuştur. Oysa daha önce ifade ettiğimiz gibi, kendileriyle savaş izni verilen kafirlerden maksat saldırgan olanlardır. Elbetteki, saldırgan olanlara karşı onurlu ve şiddetli olmak, masumların haklarını müdafaa etmek bakımından zaruridir. Bir Batı'lı yazar olan Boudly'nin “Muhammed'in Hayatı” adlı eserinde ifade ettiği gibi, “Muhammed'i kuvvete başvurmayaya mecbur eden, müşriklerin kendileridir. Mesela, Ebucehil ve onun gibilerin müslümanlara karşı düşmanlıkları çılgınlık derecesindeydi. Müslümanlar öz yurtlarından çıkmakla da onlardan kurtulamadılar. Ebucehil ve yandaşları bu kez bazı yahudileri de yanlarına alarak Medine'ye saldırdılar. Hz. Muhammed Ebucehil ve onun gibilerin kafalarının değişmeyeceğini anlayınca her iki taraf için kesin bir çözüm şekli olan savaşımaya razı oldu.”⁶¹ Saldırgan bir orduya karşı kendilerini müdafaa etmek macburiyetinde kalan bir topluluğun “kendi aralarında alçak gönüllü, düşmana karşı şiddetli” diye tavsif edilmesi insan haklarına neden aykırı olsun? Savaşın kendine göre bazı kuralları vardır. Elbetteki savaşanlar birbirilerine karşı şiddetli davranmak zorundadırlar. Esasen bu ayet, müsümanların kendi aralarındaki sevgi ve sayılarını ifade etmesi bakımından önemlidir. Gerçekten İslam müslümanlara, dillere destan olan bir uhuvvet anlayışını kazandırmıştır.

e) Fitne kalmalıncaaya dek savaş:

İnsan haklarına aykırı kabul edilen hükümlerden birisi de Enfal Suresinin 39. ayetinde yeralan hükümdür: “Fitne kalmayıp yalnız Allah'ın dini kalıncaya kadar onlarla savaşın.” Görüldüğü gibi burada fitneden, anarşiden söz edilmektedir. Bu hükmün muhatapları herhangi bir gayri müslim kitle değil, kuşkusuz daima saldıran ve fitne çıkaran kafirlerdir. Ayetin sonunda yeralan “Eğer vazgeçerlerse bilsinler ki Allah onların ne yaptığını iyi bilir.” kısmı gösteriyor ki, fitne çıkarmaktan ve müslümanları birbirine düşürme planlarından vazgeçen putperestlere karşı savaş sözkonusu değildir.

Nitekim Allah (c.c), aynı surenin 19. ayetinde “Ey inkarcılar! Peygamber'e karşı gelmekten vazgeçerseniz sizin iyiliğinize olur. Yok

61 Dr. Hamdi Abdulkadir, *Mevlidü'n-Nebi*, 86, Mısır, 1395 H.

eğer düşmanlığa dönerseniz, biz de Rasulümüze yardıma döneriz.” buyruyor. Şu halde “kafirleri öldürünüz, onlarla dostluklar kurmayınız, ya da onlarla savaşınız” gibi ifadeler, saldırgan ve fitneci insanlara hitap etmektedir. İslam tarihinde, insanlık barışı için çaba sarfeden ve başkasının düşüncesine tahammül etme yiğitliğini gösterebilen hiçbir gayri müslim toplulukla savaşılmamıştır.

SONUÇ

Hız. Muhammed (S.A.V.) İslam’ı tebliğ etmek için öncelikle maddi güce dayanmamıştır. Zira kendisine yüce bir iman, yüksek bir ruh ve büyük bir mücadele azmi verilmişti. Ancak geçen zaman içinde düşmanın saldırılarına karşı silahla karşılık vermek bir müdafaa hakkı olarak Allah tarafından kendisine ihsan edildi. Bu itibarla Hız. Muhammed’in getirdiği din için “kılıç dini” demek, böylece Hız. Muhammed’in zor kullanarak insanları dine davet ettiğini iddia etmek tarihe karşı büyük bir iftiradır. Eğer O’nun “insanlarla savaşmak ve onları zorla dine sokmak” gibi bir sevdası olsaydı daha ilk günden beri silahlı olarak ortaya çıkardı. Oysa davete başladığı günlerde yanında onu müdafaa edecek bir tek insan bile yoktu. Bu yüzdendir ki, delil ve ikna ile çözümlenmesi mümkün olan bir meseleyi kılıçla çözmeye çalışmak yasaklanmıştır. “Dinde zorlama yoktur”⁶² ayetinin manası da budur.

Diğer taraftan İslam 1400 yıl önce insan haklarına en geniş biçimde ışık tutan kurallar vazetmiştir. “En geniş biçimde” diyoruz, çünkü bugün insan hakları konusunda çok ileri olduklarını iddia edenler, insan hayatına verdikleri değer bakımından İslamın çok gerisinde kalmışlardır. Bugünkü insan hakları savunucuları insan hayatını kendi özel hakkı olarak kabul ederken insanların kardeşliğini esas alan İslamiyet bu hakkın bütün insanlarca paylaşılması gereken bir hak olduğunu ifade etmiştir. Başka bir ifadeyle, bir insanı öldüren bütün insanları öldürmüş olabileceği gibi bir insanın hayatını kurtaran da bütün insanların hayatını kurtarmış gibidir⁶³.

İnsanlık, bütün insanları yeni bir dine ya da mezhebe davet ettiği halde onları inanıp inanmamakta serbest bırakan Hız. Muhammed (S.A.V.) gibi ikinci bir lider tanımamıştır. “Dinde zorlama yoktur”⁶⁴, “Dileyen inansın, dileyen inkar etsin”⁶⁵ ve “O halde sen mümin

62 Bakara, 256.

63 Maide, 32.

64 Bakara, 256.

olmaları için insanları zorlayacak mısın”⁶⁶ gibi ayetler, İslam inancında insan irade ve tercihinin önüne herhangi bir sed konulmadığını açıkça göstermektedir. İslam’daki bu hürriyet ve inanç serbestliği kağıt üzerinde kalmamıştır. Hıristyanlık, yahudilik ve zerdüştlük gibi farklı dinleri benimseyen milyonlarca insanın İslam topraklarında asırlar boyunca müslümanlarla omuz omuza yaşaması, İslam’daki hür irade ve insan hakları anlayışının boyutlarını göstermesi bakımından ilginçtir. Bir müslümanın ehl-i kitap olan bir kadınla evlenebilmesi ve aynı ev içinde bir aile hayatını paylaşmaları ise bu özgürlüğün ve hoşgörünün zirvesini oluşturmaktadır.

65 **Kehf**, 29.

66 **Yunus**, 99.